

IES DR. LLUÍS SIMARRO LACABRA
XÀTIVA

DEPARTAMENT DE DIBUIX

PROGRAMACIÓ
del
CURS 2009-2010

(Setembre 2009)

Consideracions per a una programació

Donada la importància que la Programació Didàctica té en el seu desenvolupament pràctic durant el curs acadèmic, observem la necessitat una reflexió constant sobre la didàctica del dibuix, amb la finalitat que la seua aplicació siga real i ajustada a cada una de les etapes corresponents i els grups humans amb què comptem.

Igualment, esta busca d'adequació es manifestarà paral·lelament en l'avaluació d'aquella, amb vista a la valoració dels resultats positius en la consecució dels objectius que es proposen en cada etapa i la consideració, de possibles matisacions als mateixos en cas de ser necessari.

Conseqüentment es consideraran els paràmetres següents:

1. Anàlisi inicial dels grups en cada etapa, referida a l'àmbit conceptual i l'àmbit procedimental, al mateix temps que el seu nivell d'actituds enfront de l'assignatura.
2. Temporalització dels objectius, unitats didàctiques i continguts específics.
3. Temporalització dels exercicis, activitats didàctiques, exercicis d'avaluació.
4. Metodologia i recursos amb què comptem.
5. Intervenció dels components del Departament Didàctic, aportant idees per a un fi positiu en les pràctiques del curs actual, per mitjà de la valoració inicial d'experiències anteriors i de les experiències en curs.
6. Proposta d'activitats complementàries i extraescolars.

Estes consideracions seran observades al llarg del curs i durant les reunions del Departament per a donar un juí de la labor tant actual com futura, així com dels diversos problemes que puguen plantejar-se i requerisquen un reajustament adequat per a poder portar a terme els objectius plantejats.

Recursos humans:

- Rubén Colomer Beltrán
- Pedro García Romero
- Francisco Juan García (Cap de Departament)
- Ricard Vila Vicedo (Cap d'Estudis)

(Professors Numeraris amb destinació definitiva)

Nivells i Grups

Els nivells i grups en què s'impartirà docència el present curs acadèmic, són els següents:

Educació Secundària Obligatòria.

- Primer Cicle
  - 1r ESO– EDUCACIO PLÀSTICA I VISUAL
- Segon Cicle
  - 3r ESO – EDUCACIO PLÀSTICA I VISUAL.
  - 4t ESO – EDUCACIO PLÀSTICA I VISUAL.

Batxillerat

- 1r BATX – DIBUIX TÈCNIC.
- 2n BATX – DIBUIX TÈCNIC.

Textos Proposats

En el present curs acadèmic els textos proposats són els següents:

Educació Secundària Obligatòria: Educació Plàstica. Quadern de treball. Editorial SM (per a cada nivell)

Batxillerat: Dibuix Tècnic. Editorial SM (per a cada curs)

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

EDUCACIÓ PLÀSTICA I VISUAL

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

INTRODUCCIÓ

L'Educació Plàstica i Visual (EPV) es fa imprescindible en l'Educació Secundària a partir de la necessitat de l'alumnat de desenvolupar les capacitats d'expressió, anàlisi, crítica, apreciació i creació d'imatges. Este desenvolupament es converteix en més necessari a mesura que augmenta la seua relació amb tot l'entorn social i cultural que l'envolta, un entorn sobresaturat d'informació visual, fins al punt de ser característic de la nostra època.

Esta matèria ha experimentat durant els últims decennis uns canvis espectaculars, no tant en la quantitat de nous continguts, com en l'evolució de noves tècniques i nous mitjans, a través dels quals es desenvolupa.

L'accés al món de les imatges, les seues possibilitats de manipulació a través de mitjans informàtics cada dia més globalitzats, la facilitat en la creació de noves formes, la popularització de nous instruments per a la creació artística, com són l'ordinador, la fotografia digital, la càmera de vídeo, etc., fa que tant els objectius i els continguts, com també la metodologia de treball, siguen susceptibles de canvis continus.

És indispensable prendre consciència de la necessitat de treballar a partir de l'entorn de l'alumnat, el món quotidià d'imatges que li proporciona la naturalesa i l'activitat i creació humanes a través de la pintura, la publicitat, l'arquitectura, el disseny gràfic i industrial, l'escultura, etc., com també les imatges visuals –cada vegada més absorbents– transmeses pels diferents mitjans: Internet, cine, vídeo, fotografia i, evidentment, televisió.

La referència bàsica sobre la qual treballar ha de ser que el nostre alumnat assimile tot este entorn amb una actitud reflexiva i crítica, i que siga capaç, a partir d'ací, d'elaborar noves propostes de treball, de crear i experimentar.

Com qualsevol altre llenguatge, el llenguatge plasticovisual necessita dos nivells interrelacionats de comunicació: **saber veure per a comprendre i saber fer per a expressar-se**, amb la finalitat de comunicar-se, produir i crear, conèixer millor la realitat i a un mateix per a transformar-la i transformar-se. En definitiva, per a humanitzar la realitat i al mateix ser humà com a eix central d'esta.

Saber veure per a comprendre implica la necessitat d'educar en la percepció, suposa ser capaç d'avaluar la informació visual que es rep basant-se en una comprensió estètica que permeta arribar a conclusions personals d'acceptació o rebuig, segons la pròpia escala de valors i, a més, poder emocionar-se a través de la immediatesa de la percepció sensorial per a analitzar després la realitat, tant natural com social, de manera objectiva, raonada i crítica. Adquirir estos coneixements ha de servir perquè es creen mecanismes analítics que servisquen de filtre a tot allò que abans era assimilat de manera irreflexiva i inconscient.

En un segon nivell, permetrà afavorir la seua sensibilitat estètica i gaudir de tot allò que li oferix l'entorn visual i plàstic. L'objectiu per al nostre alumnat és la capacitat de gaudir de tot això, ja que ens permetrà poder estimular-lo a l'adquisició de conceptes senzills o d'altres de més complexos. Al mateix temps, la plàstica ha d'incidir en la formació de codis ètics, que preparen l'alumnat com a futurs ciutadans i ciutadanes en l'ús correcte en la comunicació audiovisual.

Saber fer per a expressar-se necessita el saber anterior i pretén que l'alumnat desenrotlle una actitud d'indagació, producció i creació. Han de ser capaços de realitzar representacions objectives i subjectives per mitjà d'uns coneixements imprescindibles, tant conceptuals com procedimentals, que els permeten expressar-se i desenrotllar el propi potencial creatiu.

Totes estes consideracions generals han de relacionar-se, en la mesura que siga possible, amb el patrimoni cultural i artístic de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol, amb les manifestacions de l'art popular i de l'artesania pròpies del nostre poble.

Durant l'Educació Primària, esta matèria s'ha treballat de forma intuïtiva i ha donat resposta a propòsits de caire explorador com ara aprendre a veure, descobrir l'entorn o expressar-se personalment. Enllaçant amb este nivell, i d'una forma progressiva, en l'Educació Secundària Obligatoria es consideren fonamentals dos tipus d'accions: les que instrumentalitzen els continguts de la matèria com a llenguatge i

atenen a situacions específiques de comunicació i expressió, i aquelles altres accions que dinamitzen una part del coneixement, i desenrotllen aptituds creatives, enginy, imaginació, intuïció, actituds de reflexió i d'autonomia.

Resumint, l'Educació plàstica i visual, tractarà de desenrotllar unes capacitats bàsiques: observació, atenció retentiva, memòria visual, i d'adquirir coneixements fonamentals dels llenguatges visuals: punt, línia, pla, textura, composició, color, traçats geomètrics fonamentals i tècniques instrumentals.

El llenguatge visual, més universal que el verbal, és actualment crucial com a mitjà de comunicació en la nostra cultura de la imatge. Els nous sistemes de comunicació multidimensional requereixen una imaginació visual que fa imprescindible aprendre este llenguatge. Este coneixement ha de permetre assimilar l'entorn visual i plàstic amb una actitud crítica i reflexiva. L'accés amb profunditat a la realitat i la capacitat de distanciament crític respecte d'esta possibilitaran, en últim terme, interpretar i elaborar missatges de caire subjectiu i objectiu, per a distingir la realitat del que és mediàtic. L'apreciació i el gaudi dels valors estètics del patrimoni natural i cultural podran aconseguir-se des del desenrotllament ètic d'aptituds creatives, enginy, imaginació, intuïció i actituds de reflexió i autonomia.

La percepció visual i la creació d'imatges, la lectura de formes i imatges i la producció d'obres de creació, *saber veure per a comprendre* i *saber fer per a expressar-se* són les dos línies que configuren la nostra matèria. *Saber veure* implica dos processos: la percepció visual immediata i la comprensió conceptual o interiorització del que es percep. Mentre que *saber fer* implica igualment altres dos processos: la representació i l'expressió, els quals necessiten la instrumentació, la lectura, l'anàlisi, la interpretació i l'elaboració d'imatges.

Estos processos permeten sistematitzar els continguts de la matèria. Segons els tres eixos que interrelacionen: la sintaxi dels llenguatges visuals i plàstics; l'exploració, l'anàlisi i l'apreciació de l'entorn visual i plàstic i la utilització i l'anàlisi de tècniques i procediments expressius.

La sintaxi dels llenguatges visuals i plàstics fa referència bàsicament al coneixement dels elements del codi visual. Convé començar per l'estudi i la comprensió dels elements que configuren el llenguatge visual i plàstic per a arribar després a articular-lo en distintes composicions amb una finalitat expressiva o descriptiva, i a l'anàlisi estructural dels distintes missatges visuals transmesos per diferents mitjans d'expressió i de comunicació.

Quant a l'exploració, anàlisi i apreciació de l'entorn visual i plàstic, convé partir de l'exploració i anàlisi de determinats aspectes de l'entorn natural i cultural de l'alumnat. L'artesania i la imatge personal han de ser punt de partida per a millorar gradualment la pròpia percepció de la realitat fins a arribar a una anàlisi i apreciació, de caràcter més general, dels valors emotius i funcionals de les imatges i les formes.

La utilització i l'anàlisi de tècniques i procediments expressius comencen amb l'experimentació manual amb materials, que s'uneixen a procediments d'anàlisi de les distintes tècniques i els distintes materials de l'expressió plàstica i visual.

Els continguts es presenten conjuntament en conceptes, procediments i actituds, valors i normes. No obstant això, pel fet de ser una matèria procedimental, **el desenrotllament i l'aprenentatge dels conceptes s'ha de dur a terme per mitjà dels procediments (instrumentació i tècniques) i dels aspectes actitudinals.**

El currículum és continu al llarg de l'etapa, de tal manera que en cada curs s'han de revisar continguts del curs anterior, i s'ha d'establir al mateix temps una escala gradual de complexitat.

En el primer curs, s'inicia el procés de sensibilització cap al contingut plàstic i l'acostament al significat dels missatges visuals. Es tracta que l'alumna i l'alumne comencen a diferenciar i reconèixer els elements bàsics del codi visual i adquireixen certes habilitats en l'ús dels distintes mitjans expressius o destreses del llenguatge plàstic.

Durant el tercer curs, l'alumnat ha de progressar en els coneixements sobre la percepció, analitzar el seu entorn natural i cultural i sintetitzar els elements constitutius, en un procés creatiu personal.

En el quart curs, les alumnes i els alumnes han d'aprofundir en els continguts dels cursos anteriors i valorar el significat estètic i cultural de les distintes manifestacions plàstiques de l'entorn.

Finalment, el desenrotllament dels continguts de la matèria, en les seues dos línies de *saber veure per a comprendre* i de *saber fer per a expressar-se*, no té com a objectiu final la formació d'artistes, ni una formació acadèmica molt especialitzada, que és l'objectiu d'estudis posteriors, però sí que ha de contribuir al desenrotllament d'aquelles capacitats de les alumnes i els alumnes que els permeten una formació professional de base dins del camp de l'expressió plàstica, i en tot el seu ventall de possibilitats: publicitat, còmic, televisió, cine, fotografia, disseny, dibuix, pintura, escultura i arquitectura.

L'Educació plàstica i visual connecta l'alumnat amb l'extens àmbit de la cultura de la imatge, l'art, els mitjans de comunicació i les tecnologies audiovisuals. El llenguatge visual i plàstic ha de constituir un mitjà de

comunicació que l'alumnat ha d'utilitzar des de qualsevol matèria de treball, tant en l'escola com, posteriorment, en activitats laborals.

D'altra banda, els criteris d'avaluació estableixen els tipus i el grau d'aprenentatge que s'espera que aconseguen respecte a les capacitats expressades pels objectius generals d'esta matèria. Estos criteris són, per tant, un instrument per a l'avaluació formativa, perquè ofereixen al professorat indicadors de l'evolució en els successius nivells d'aprenentatge del seu alumnat, amb la consegüent possibilitat d'aplicar mecanismes correctors sobre les insuficiències advertides.

Al mateix temps, constitueixen una pauta orientadora d'avaluació de tipus general, així com una referència bàsica per a concretar en les programacions didàctiques. Amb tot, estos criteris són un referent fonamental de tot el procés interactiu d'ensenyança i aprenentatge. A través d'estes ferramentes es valora la utilitat de tots els elements que incideixen en el mencionat procés.

Per tot això, s'indica la conveniència de preveure una primera fase de diagnòstic que identifique la situació inicial de l'alumnat en relació amb les capacitats que es pretenen desenvolupar. A partir d'est punt inicial, es procedeix a estudiar i interpretar totes aquelles altres dades i informacions que permeten entendre i valorar l'evolució experimentada en els esquemes de coneixement d'est alumnat, d'una manera contínua i diferenciada.

CONTRIBUCIÓ DE LA MATÈRIA A L'ADQUISICIÓ DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

L'Educació plàstica i visual contribueix, especialment, a adquirir la *competència artística i cultural*. En esta etapa es posa l'èmfasi a ampliar el coneixement dels diferents codis artístics i en la utilització de les tècniques i els recursos que els són propis. L'alumnat aprèn a mirar, veure, observar i percebre i, des del coneixement del llenguatge visual, a apreciar els valors estètics i culturals de les produccions artístiques.

D'altra banda, es contribueix a esta competència quan s'experimenta i investiga amb diversitat de tècniques plàstiques i visuals i s'és capaç d'expressar-se a través de la imatge.

L'Educació plàstica i visual col·labora en l'adquisició d'*autonomia i iniciativa personal*, atès que tot procés de creació suposa convertir una idea en un producte. Ajuda estretament a desenvolupar estratègies de planificació, de previsió de recursos, d'anticipació i avaluació de resultats. En resum, situa l'alumnat davant d'un procés que l'obliga a prendre decisions de manera autònoma. Tot aquest procés, junt amb l'esperit creatiu, l'experimentació, la investigació i l'autocrítica fomenten la iniciativa i autonomia personal dins de

l'ètica de la plàstica i la comunicació.

Esta matèria constituïx un bon vehicle per a desenrotllar la *competència social i ciutadana*. En aquella mesura en què la creació artística supose un treball en equip, s'han de promoure actituds de respecte, tolerància, cooperació, flexibilitat, i s'ha de contribuir a l'adquisició d'habilitats socials. D'altra banda, el treball amb ferramentes pròpies del llenguatge visual, que indueixen al pensament creatiu i a l'expressió d'emocions, vivències i idees, proporciona experiències directament relacionades amb la diversitat de respostes davant d'un mateix estímul i l'acceptació de les diferències.

A la *competència per a aprendre a aprendre* es contribueix en la mesura que s'afavorisca la reflexió sobre els processos i l'experimentació creativa, ja que implica la presa de consciència sobre les pròpies capacitats i recursos, així com l'acceptació dels propis errors com a instrument de millora.

La importància que adquireixen en el currículum els continguts relatius a l'entorn audiovisual i multimèdia expressa el paper atorgat a esta matèria per a adquirir la *competència en tractament de la informació* i, en particular, al món de la imatge que esta informació incorpora. A més, l'ús de recursos tecnològics específics sols suposa una ferramenta potent per a produir creacions visuals sinó que, al seu torn, col·labora en la millora de la *competència digital*.

L'Educació plàstica i visual contribueix a l'adquisició de la *competència en el coneixement i la interacció amb el món físic* per mitjà de procediments relacionats amb el mètode científic, com l'observació, l'experimentació i el descobriment i la reflexió i l'anàlisi posterior. Així mateix, introdueix valors de sostenibilitat i reciclatge pel que fa a l'ús de materials per a la creació d'obres pròpies, anàlisi d'obres alienes i conservació del patrimoni cultural.

Finalment, aprendre a moure's amb comoditat a través del llenguatge simbòlic és objectiu de la matèria, així com aprofundir en el coneixement d'aspectes espacials de la realitat, per mitjà de la geometria i la representació objectiva de les formes. Les capacitats descrites anteriorment contribueixen que l'alumnat adquireisca *competència matemàtica*.

Tota forma de comunicació posseeix uns procediments comuns i, com a tal, l'Educació plàstica i visual permet utilitzar uns recursos específics per a expressar idees, sentiments i emocions, al mateix temps que permet el llenguatge plàstic i visual amb altres llenguatges i, amb això, enriquir la comunicació.

OBJECTIUS

L'ensenyança de l'Educació plàstica i visual en esta etapa tindrà com a objectiu el desenrotllament de les capacitats següents:

1. Observar, percebre, comprendre i interpretar críticament la comunicació a través de les imatges i les formes del seu entorn natural i cultural i ser sensibles a les seues qualitats evocadores, plàstiques, estètiques i funcionals.

2. Apreciar els valors culturals i estètics, identificant, interpretant i valorant els seus continguts; entendre'ls com a part de la diversitat cultural, contribuint al seu respecte, conservació i millora.

3. Interpretar les relacions del llenguatge visual i plàstic amb altres llenguatges i buscar la manera personal i expressiva més adequada per a comunicar les troballes obtingudes amb el signe, el color i l'espai. La interpretació correcta de la comunicació publicitària davant d'un consum responsable.

4. Desenrotllar la creativitat i expressar-la, preferentment, amb la subjectivitat del seu llenguatge personal, utilitzant els codis, la terminologia i els procediments del llenguatge visual i plàstic, amb la finalitat d'enriquir estèticament les seues possibilitats de comunicació.

5. Utilitzar el llenguatge plàstic per a representar emocions i sentiments, vivències, sentiments i idees, contribuint a la comunicació, reflexió crítica i respecte entre les persones.

6. Apreciar les possibilitats expressives que oferix la investigació amb diverses tècniques plàstiques i visuals i les tecnologies de la informació i la comunicació; valorar l'esforç de superació que comporta el procés creatiu.

7. Representar cossos i espais simples per mitjà del domini de la perspectiva, les proporcions i la representació de les qualitats de les superfícies i el detall, de manera que siguen eficaços per a la comunicació.

8. Planificar i reflexionar, de forma individual i cooperativament, sobre el procés de realització d'un objecte partint d'uns objectius prefixats i revisar i valorar, al final de cada fase, l'estat de la seua consecució.

9. Relacionar-se amb altres persones i participar en activitats de grup, adoptant actituds de flexibilitat, responsabilitat, solidaritat, interès i tolerància, superant inhibicions i prejudis i rebutjant discriminacions o característiques personals o socials.

10. Contribuir activament al respecte, la conservació, la divulgació i la millora del patrimoni europeu, espanyol i de la Comunitat Valenciana, com a senyals de la pròpia identitat.

11. Conèixer, valorar i gaudir del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana, com a base de la pròpia identitat i idiosincràsia i contribuir activament a la seua defensa, conservació i desenrotllament, acceptant la convivència amb valors artístics propis d'altres cultures que coexisteixen amb la nostra, per a fer de la diversitat un valor enriquidor i integrador.

12. Respectar, apreciar i aprendre a interpretar altres maneres d'expressió visual i plàstica diferents de la pròpia i de les formes dominants en l'entorn, superant estereotips i convencionalismes, i elaborar valoracions o adquirir criteris personals que permeten a l'alumnat actuar amb iniciativa responsable.

13. Acceptar i participar en el respecte i seguiment dels valors i les normes que regulen el comportament en les diferents situacions que sorgeixen en les relacions humanes i en els processos comunicatius, reconèixer-los com a participants d'una formació global i integrar-los en l'expressió d'idees a través de missatges visuals.

PRIMER CURS ESO. EDUCACIÓ PLÀSTICA I VISUAL

CONTINGUTS

PRIMER TRIMESTRE

Bloc 1. El llenguatge visual

1. Identificació dels distints llenguatges visuals: canals de comunicació de masses (premsa, televisió, disseny gràfic, arts plàstiques i noves tecnologies).
2. Finalitats dels llenguatges visuals: informativa, comunicativa, expressiva i estètica.
3. La percepció visual. Relació forma/entorn. Relacions de formes entre si.
4. Reconeixement dels elements bàsics del codi sígnic visual.
5. Utilització de manera comprensiva del valor semàntic dels elements bàsics del codi visual.
6. Anàlisi dels elements comuns en els llenguatges visuals específics.
7. Interpretació de missatges presents en l'entorn pròxim.
8. Estudi i interpretació de representacions plàstiques de l'entorn natural pròxim.
9. Elaboració de formes visuals i plàstiques a partir dels mateixos mitjans.
10. Exploració de possibles significats de la imatge, segons el seu context: expressiu/emotiu i referencial.
11. Anàlisi de les relacions entre formes i d'estes amb l'entorn.
12. Apreciació de la contribució dels llenguatges visuals a augmentar les possibilitats de comunicació.
13. Interés a fer un ús personal i creatiu dels llenguatges visuals.
14. Rebuig davant de la utilització en la publicitat de formes i continguts que mostren discriminacions de
15. gènere, racials o socials.

Bloc 2. Elements configuratius del llenguatge visual

1. La línia i el punt com a elements configuradors de les formes.
2. La textura: identificació de la forma per mitjà de la textura. Textures naturals i artificials. Textures visuals i tàctils. Textures digitals.
3. El color. Síntesi partitiva. Colors primaris i secundaris. El cercle cromàtic. Gammes cromàtiques.
4. Metodologia pràctica de les mesclades partitives a partir dels colors utilitzables en l'aula.
5. Els colors com a mitjà d'expressió. Els colors com a representació i el color com a sistema codificat.
6. Ús de diversos instruments utilitzats en la representació gràfica i plàstica.
7. Utilització de la línia i el pla com a element expressiu de la representació de formes.
8. Observació, descobriment, representació i interpretació plàstica de distintes formes naturals i artificials per mitjà de grafismes. Trames gràfiques.
9. Observació, descobriment i representació de formes per mitjà de la textura.
10. Diferenciació de textures visuals i tàctils i el seu perfil o contorn visual. Qualitats expressives.
11. Obtenció de textures tàctils: materials del modelatge i qualitats expressives.
12. Iniciació al simbolisme del color: el color en la naturalesa i en els objectes.
13. Investigació experimental de mesclades de color, com també de textures.
14. Anàlisi i aplicació de la simbologia del color i l'estudi del color com a sistema codificat.
15. Alteració en la saturació del color per mitjà de mesclades per a aconseguir diferents tons.
16. Coneixement dels colors fonamentals, de les gammes fredes i càlides i dels tons alts i baixos a partir de mesclades.
17. Observació, descobriment i anàlisi de gammes de color i textures en obres d'art.
18. Estudi i observació de la utilització de la línia, la textura i el color en la representació de paisatges i entorns naturals pròxims.
19. Curiositat i interès per descobrir el valor subjectiu del color en alguns missatges gràfics i plàstics.
20. Curiositat i interès per descobrir el valor del color i les textures en les obres d'art.
21. Tendència a explorar per a obtenir matisos en el color i en les textures naturals i artificials.
22. Interès per descobrir aspectes visuals significatius de l'entorn natural pròxim.
23. Interès per la utilització de la textura i el color en la representació de l'entorn pròxim amb finalitats expressives.
24. Atenció per a elaborar representacions gràfiques i plàstiques que denoten ordre i neteja.

SEGON TRIMESTRE

Bloc 3. Representació de formes. Formes planes

1. Observació de formes i de les direccions implícites.
2. Observació i representació de formes: formes naturals i formes artificials.
3. Traçat correcte de formes geomètriques planes.
4. Traçats geomètrics elementals: paral·leles, angles, bisectrius, perpe
5. Traçats geomètrics elementals: paral·leles, angles, bisectrius, perpendiculars i mediatris.
6. Coneixement i aplicació del teorema de Thales.
7. Les escales gràfiques. Transport de mesures concepte de proporcionalitat.
8. Representació en el pla de figures simples: triangles i quadrilàters.
9. Traçat i divisió de la circumferència.
10. Construcció de polígons regulars inscrits.
11. Aplicació dels conceptes d'igualtat i de semblança en la creació de formes geomètriques senzilles.
12. Ús dels distints instruments utilitzats en la representació gràficoplàstica.
13. Valoració de la precisió, el rigor i la neteja en la realització de representacions que així ho requerisquen.

TERCER TRIMESTRE

Bloc 4. Espai i volum

1. Concepte espacial. Percepció i representació. Relacions *prop/ lluny* entre formes planes: per canvi de grandària, per superposició i per contrast.
2. Perspectiva cònica vertical o perspectiva lineal: angular i paral·lela i perspectiva lliure: línia de terra, línia de l'horitzó, punt de vista i punts de fuga.
3. Incidència de la llum en la percepció espacial. Valor expressiu i representatiu de la llum en formes i
4. ambients.
5. Anàlisi de la distribució de les formes en l'espai.
6. Planificació d'experiències en la variació de les grandàries relatives en relació amb la forma.
7. Representació en un suport bidimensional de sensacions de volum i distància utilitzant relacions espacials.
8. Representació de l'espai a partir d'agrupacions per contrast o analogia de formes, diferència de dimensió, superposicions i transparències de plans.

9. Utilització del clarobscur per a suggerir espai i volum.
10. Observació de la llum: natural i artificial. Posició i incidència en els objectes.
11. Estudi d'ombres i del clarobscur.
12. Estudi del clarobscur en l'art.
13. Realització de variacions en ambients i formes per mitjà de la manipulació de la llum.
14. Representació de l'espai natural pròxim a partir de l'estudi de la llum i de la seua incidència en les modulacions de l'ambient.
15. Representació de l'espai a partir de la perspectiva cònica: situació de la línia d'horitzó i el punt de fuga.
16. Representació de línies de fuga utilitzant obres plàstiques i fotogràfiques. Representació d'elements arquitectònics pròxims senzills.
17. Aplicació en configuracions bidimensionals de representacions de l'espai ple i l'espai buit.
18. Observació de l'espai i realització d'apunts del natural de paisatges i d'objectes per mitjà de la perspectiva cònica.
19. Disposició favorable per a realitzar representacions de manera precisa, ordenada i neta.
20. Confiança en les pròpies possibilitats.
21. Curiositat davant d'il·lusions visuals de formes, colors i dimensions observades en diferents contextos.
22. Curiositat per descobrir el valor configurador i expressiu del clarobscur.
23. Sensibilització davant de les variacions visuals produïdes per canvis lumínics.
24. Valoració de la repercussió dels canvis de distància, orientació, etc., en els valors emotius i d'aparença en volums i ambients.
25. Esforç per a desenrotllar les capacitats espacials a fi de visualitzar i representar formes tridimensionals.

Bloc 5. Procediments i tècniques utilitzats en els llenguatges visuals

1. Coneixement del lèxic propi de la matèria.
2. Utilització de diferents mitjans d'expressió gràficoplàstics: llapis de grafit, llapis de colors, retoladors, pastels blans, clarió i *crayón Conté*, carbonet, ploma i tinta, pinzell i tinta, ceres, pintures al tremp, l'aquarel·la, el guaix, pintura a l'oli i *collage*.
3. Aproximació experimental a diferents tipus de suports gràficoplàstics: paper, fusta, cartó, etc.
4. Introducció a la diversitat de tècniques i instruments en la representació gràficoplàstica.
5. Organització del treball plàstic i dels materials necessaris i elaboració d'un pla amb el procés que s'ha de seguir.
6. Ús i maneig dels instruments adequats a cada tècnica.

7. Exploració de les possibilitats dels nous mitjans tecnològics.
8. Participació en processos de producció col·lectiva.
9. Gaudi en el procés de producció artística.
10. Respecte per les normes d'ús i conservació d'instruments, materials i espais.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- a) Reconéixer els distints llenguatges visuals en les imatges de l'entorn i classificar-los segons la seua finalitat.
- b) Distingir els elements figuratius dels llenguatges visuals.
- c) Descriure gràficament i plàsticament una forma donada, identificant els seus elements constitutius: la configuració estructural, les textures i el color.
- d) Diferenciar la varietat de textures visuals i tàctils que poden produir-se per mitjà de la manipulació de tècniques i materials diversos.
- e) Utilitzar el color i la textura com a mitjans d'expressió.
- f) Descriure gràficament formes, identificant l'orientació espacial i la relació entre les seues direccions.
- g) Dibuixar formes geomètriques simples.
- h) Representar amb formes planes sensacions espacials, utilitzant canvis de grandària, superposicions i contrastos.
- i) Representar un espai de l'entorn, utilitzant com a recurs expressiu el contrast lumínic.
- j) Conéixer distints mitjans d'expressió gràficoplàstica.
- k) Valorar les qualitats estètiques d'entorns, objectes i imatges de la vida quotidiana.
- l) Apreciar i valorar les qualitats estètiques del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i d'altres cultures diferents de la pròpia.
- m) Expressar idees per mitjà de missatges visuals respectant els valors i les normes de les societats democràtiques.

TERCER CURS

CONTINGUTS

PRIMER TRIMESTRE

Bloc 1. El llenguatge visual

1. La imatge com a mitjà d'expressió, comunicació i coneixement.
2. Lectura d'imatges. Estructura formal. Maneres d'expressió.
3. Símbols i signes en els llenguatges visuals i plàstics. Anagrames, logotips, marques i pictogrames. Signes convencionals: senyals. Significants i significats. La simbologia del color.
4. Aprofundiment en la percepció visual i plàstica: entorn, contorn interior i contorn. Observació analítica i funcional, observació d'efectes visuals.
5. Aprofundiment en la comprensió del llenguatge i en la comunicació visual.
6. Estudi del grafisme en l'expressió plàstica: dibuix, tipus de traç, esbós, apunt del natural, estils.
7. Estudi de l'estructura, les qualitats i la classificació de la forma.
8. Estudi de la intencionalitat i el significat de les imatges: missatge visual analògic, simbòlic, abstracte.
9. Estudi de la funció de les imatges: descriptiva, informativa, estètica.
10. Elaboració de signes i símbols. La utilització del color en la simbologia i en els signes.
11. Anàlisi de les informacions visuals i plàstiques presents en la realitat pròxima.
12. Anàlisi dels missatges estètics de l'entorn, amb la intenció de diferenciar elements propis d'altres
13. provinents d'altres cultures.
14. Distinció entre imatge i realitat per mitjà de la comprensió de conceptes.
15. Diferenciació dels distints estils i tendències de les arts visuals.
16. Anàlisi i interpretació d'il·lusions òptiques en la relació reversible figura/fons i en la representació de figures impossibles.
17. Valoració crítica de la publicitat davant de l'augment d'algunes necessitats de consum i la utilització que fa de continguts i formes que denoten una discriminació de gènere, social o racial.
18. Valoració dels llenguatges visuals per a augmentar les possibilitats de comunicació.
19. Curiositat per les noves tendències de disseny que milloren la qualitat de vida.
20. Interés a conèixer qualsevol manifestació artística.

21. Valoració de les influències artístiques i culturals d'altres cultures que coexistixen amb la nostra en la configuració de la cultura pròpia, especialment en el que concernix els valors artístics i estètics.
22. Valoració de l'esforç que requereix l'elaboració. Processos industrials i processos artesans.
23. Interés per trobar, observar i analitzar il·lusions visuals en diferents contextos.

Bloc 2. Elements configuratius dels llenguatges visuals

1. El punt, la línia i la taca com a elements expressius.
2. La textura: qualitats expressives. Textures orgàniques i geomètriques.
3. El color. El color com a fenomen físic i visual: mescles additives i subtractives. Colors primaris i secundaris.
4. Colors complementaris. La mescla partitiva. Valor expressiu, representatiu i codificat.
5. Estudi de les qualitats emotives i expressives del punt, de la línia, la taca i la textura i les seues aplicacions en l'art.
6. Investigació experimental a partir de l'obtenció de matisos de color –mescles additives, subtractives i
7. partitives–, i de l'obtenció de textures naturals i artificials.
8. Percepció visual del color: dinàmica i visibilitat dels colors.
9. Estudi de les qualitats del color: to, valor i saturació. Teories classificatòries del color d'Ostwald i de
10. Hichetkier.
11. Estudi del color en l'art.
12. Elaboració de mescles binàries: harmonies i contrastos. Les mescles ternàries; grisos i terrosos.
13. Exploració dels grisos cromàtics i valors emotius del color i de la llum.
14. Identificació de la forma per mitjà de l'expressivitat de la textura.
15. Ús de tècniques visuals complexes.
16. Experimentació amb gammes de colors.
17. Utilització dels matisos de color en la representació de paisatges i entorns naturals pròxims.
18. Experimentació gràfica a partir dels elements bàsics d'expressió.
19. Sensibilitat davant de les manifestacions del color i la llum en objectes, en la naturalesa i en ambients urbans pròxims.
20. Reconeixement del valor expressiu de la textura.
21. Busca de solucions personals en enfrontar-se a representacions gràfiques i plàstiques.

SEGON TRIMESTRE

Bloc 3. Anàlisi i representació de formes

1. Formes geomètriques i formes orgàniques. Axiomes geomètrics. Fonamentals i bases de la geometria.
2. Estructura de la forma. Formes poligonals. Construcció de polígons: mètodes particulars donat el costat i mètodes generals donat el costat i el ràdio.
3. Formes corbes en la naturalesa i en l'art. Tangències. Proporció.
4. Repetició i ritme: concepte de mòdul. Estructures modulars. Xarxes poligonals: formes modulars
5. bidimensionals bàsiques.
6. Utilització de formes geomètriques poligonals en la realització de motius decoratius.
7. Relació de conceptes geomètrics senzills amb les seues aplicacions en objectes simples, en
8. l'ornamentació, en elements urbanístics o en la naturalesa.
9. Observació de la naturalesa i realització d'apunts del natural de formes orgàniques.
10. Estudi de formes corbes en l'art. Tangències bàsiques. Corbes tangencials d'aparença matemàtica.
11. Estudi de la proporció en les formes: Teoremes de Thales. Percepció de mesures i escales, igualtat,
12. semblança, simetria, translació i rotació.
13. Aplicació de la proporció en l'estudi de la figura humana.
14. Anàlisi de la proporció d'un objecte.
15. Establiment de les relacions de proporció entre les distintes parts d'una mateixa forma.
16. Realització de composicions plàstiques aplicant conceptes de ritme. Trames.
17. Estudi del mòdul com a unitat de mesura i aplicació en xarxes poligonals bàsiques.
18. Organització geomètrica del pla a partir d'estructures modulars bàsiques.
19. Realització de composicions modulars a partir d'un mòdul.
20. Aplicació de ritmes en estructures decoratives.
21. Reconeixement de la importància d'ordenar formes de diferents camps visuals.
22. Esforç per a presentar els treballs de manera rigorosa, ordenada i precisa.
23. Esforç per a superar estereotips i convencionalismes en la representació de la figura humana.

Bloc 4. La composició

1. Organització de la forma i el seu entorn en el pla.
2. Estudi dels diferents tipus de ritmes visuals: continu, discontinu, altern, ascendent i descendent.
3. Realització de composicions tenint en compte la proporció, l'escala i el ritme.
4. Estudi de criteris bàsics per a compondre: simetria, equilibri, pes visual de massa i color.
5. Anàlisi de diverses propostes compositives d'obres d'art.
6. Descripció i identificació dels elements compositius de diferents tipus i comentari personal sobre estos.
7. Interés a conèixer els criteris bàsics de composició.
8. Disposició oberta per a la realització d'experiències de composició.
9. Participació en situacions d'intercanvi d'opinions sobre elements bàsics de la composició d'obres d'art.
10. Interés a identificar l'organització interna de missatges gràficoplàstics o visuals.
11. Valoració de la importància de la mesura de les formes en les composicions.

TERCER TRIMESTRE**Bloc 5. Espai i volum**

1. Representació objectiva de formes tridimensionals. La projecció. Classes de projeccions: cilíndriques i còniques. Sistema tancat. Interpretació de plans tancats. Sistema dièdric: vistes de sòlids senzills.
2. Perspectiva cònica. Fonaments del sistema.
3. Anàlisi dels fonaments del sistema dièdric i les seues aplicacions.
4. Realització de dibuixos analítics de planta, alçat i vistes laterals.
5. Anàlisi dels fonaments del sistema cònic i les seues aplicacions.
6. Ús de la perspectiva cònica en la representació de formes geomètriques simples, de la sensació d'espai.
7. Ús de la perspectiva cònica en la representació d'elements arquitectònics de l'entorn pròxim.
8. Estudi de les aplicacions de la representació objectiva de la forma.
9. Interès a descobrir els valors d'aparença i emotivitat en ambients, quan es modifica l'orientació, la distància i el punt de vista.
10. Esforç per desenrotllar les capacitats espacials per a visualitzar formes tridimensionals.
11. Valoració de la representació objectiva de la forma.

Bloc 6. Tècniques i procediments utilitzats en els llenguatges visuals

1. Coneixement i utilització de les tècniques graficoplàstiques: tècniques seques i humides.
2. Identificació i utilització de distints suports, segons les intencions expressives i descriptives de la
3. representació.
4. Planificació del treball segons la tècnica seleccionada.
5. Realització d'experiències per mitjà de materials diversos.
6. Identificació en obres gràfiques i plàstiques del suport sobre el qual estan realitzades i el tipus de material.
7. Experimentació amb diversos materials i combinació amb finalitats expressives.
8. Tendència a classificar els treballs. Selecció segons les seues característiques, les tècniques, els
9. instruments i els materials necessaris.
10. Gust per realitzar experiències d'investigació amb materials diversos.
11. Valoració de les possibilitats expressives que aporta la realització de treballs en equip.

Bloc 7. Apreciació del procés de creació de les arts visuals

1. Diferenciació dels processos expressius de les tècniques gràfico plàstiques.
2. Determinació dels valors plàstics i estètics que destaquen en una obra.
3. Exploració i anàlisi de realitats visuals i plàstiques.
4. Observació i valoració d'obres artístiques de l'entorn pròxim, del patrimoni artístic i cultural, com també d'expressions contemporànies.
5. Ús del lèxic propi de la matèria per a transmetre informacions i missatges sobre diferents obres artístiques.
6. Reconeixement de l'esforç que exigeix l'elaboració d'algunes obres artístiques.
7. Interès a descobrir dimensions estètiques i qualitats expressives en l'entorn habitual.
8. Apreciació, valoració i gaudi del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat
9. espanyol, així com contribució a la seua defensa, conservació i desenrotllament.
10. Acceptació i valoració de les influències que exerceixen els valors artístics propis d'altres cultures que
11. coexistixen amb la nostra.
12. Respecte per les obres dels companys i per maneres d'expressió diferents de la nostra.
13. Apreciar i valorar la bona realització del treball, així com la neteja en la seua execució.

CRITERIS D'AVUACIÓ

- a) Analitzar imatges tenint en compte elements bàsics constitutius de la sintaxi visual.
- b) Seleccionar els elements configuratius de línia i textura i adequar-los a la descripció analítica de la forma.
- c) Diferenciar i representar els matisos de color en la naturalesa i en l'entorn.
- d) Representar geomètricament formes naturals i artificials.
- e) Dissenyar composicions modulars sobre xarxes poligonals.
- f) Interpretar composicions buscant distintes alternatives en l'organització de la forma.
- g) Descriure una forma tridimensional simple per mitjà de la representació de les seues vistes fonamentals.
- h) Representar la sensació espacial en un pla utilitzant com a recurs gràfic la perspectiva cònica.
- i) Reconèixer distints suports i tècniques d'expressió gràfico plàstiques.
- j) Utilitzar adequadament les tècniques gràfiques segons les intencions comunicatives.
- k) Apreciar i valorar les qualitats estètiques del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana, de l'Estat espanyol i d'altres cultures diferents de la pròpia.
- l) Expressar idees per mitjà de missatges visuals respectant els valors i les normes de les societats democràtiques.

QUART CURS

CONTINGUTS

PRIMER TRIMESTRE

Bloc 1. El llenguatge visual

1. Lectura d'imatges. La imatge representativa i simbòlica: funció sociocultural de la imatge en la història.
2. Aproximació als mitjans de comunicació i a les noves tecnologies. Interacció entre els distints llenguatges: plàstic, musical, verbal i gestual. El dibuix tècnic en la comunicació visual: àmbit d'ús dels distints sistemes.
3. Anàlisi de la sintaxi dels llenguatges visuals específics: mitjans de comunicació de masses.
4. Anàlisi dels trets particulars dels llenguatges i suport en fotografia, vídeo, cinema, televisió, còmic, fotonovel·la.
5. Estudi dels elements de la comunicació visual: relació entre realitat i imatges, codis i contextos, formació sociocultural de les imatges, percepció visual i efectes visuals.

6. Estudi de l'expressió plàstica: recursos gràfics expressius, transformació i manipulació d'imatges.
7. Interpretació plàstica d'obres d'art.
8. Estudi dels elements de l'art seqüencial: imatge i seqüència; llenguatge i elements del còmic; narració en vinyetes: enquadrament, punt de vista, elements cinètics, gestos, postures, muntatge, guió i art final.
9. Realització de narracions gràfiques per mitjà de l'aplicació del concepte de seqüència, enquadrament i punt de vista. El grafit, objectiu i conseqüència social.
10. Estudi i experimentació de les possibilitats expressives de la fotografia: registre d'imatges, il·luminació, enquadrament i aplicacions tècniques.
11. Estudi de les estructures del llenguatge del cinema i dels gèneres.
12. Estudi de la imatge de vídeo i la gravació magnètica.
13. Estudi de la imatge televisiva: tipus de televisió.
14. Estudi dels fonaments del disseny: tipus de disseny.
15. Estudi de la imatge digital.
16. Realització d'un projecte audiovisual en grup.
17. Anàlisi dels elements més complexos en alguns llenguatges visuals específics.
18. Interpretació de signes convencionals del codi visual presents en l'entorn.
19. Anàlisi d'una imatge amb atenció a alguns elements bàsics constitutius de la sintaxi visual.
20. Establiment de relacions entre la imatge i el seu contingut.
21. Utilització de recursos gràfics per a la creació d'imatges.
22. Creació i manipulació d'imatges amb ordinador.
23. Utilització d'Internet per a la busca d'imatges: bancs d'imatges.
24. Exercitació de la retentiva visual tenint en compte la capacitat perceptiva.
25. Experimentació amb efectes visuals cinètics.
26. Interpretació de plans tècnics: arquitectura, mapes i disseny.
27. Anàlisi dels factors que incidixen en un producte artístic.
28. Esforç per a reconèixer, utilitzar i respectar adequadament els signes de comunicació visual presents en l'entorn. L'ètica social en la imatge digital i Internet.
29. Esforç per a desenrotllar la creativitat en l'àmbit de l'expressió artística i en el joc amb les imatges.
30. Constància en els treballs i en el reconeixement de la importància del procés de creació en una obra plàstica.
31. Valoració dels llenguatges visuals per a augmentar les possibilitats de comunicació.
32. Interés per conèixer qualsevol manifestació artística.

Bloc 2. Elements configuratius dels llenguatges visuals. Els elements gràficoplàstics com a vehicle per a l'anàlisi i la creació d'imatges

1. La línia. La línia com a element estructurador de la forma: encaix. La línia com a abstracció de la forma.
2. Caràcter expressiu del traç i el grafisme en la utilització de la línia.
3. Diferència entre esbós, apunt i encaix. Tres tipus diferents de dibuix.
4. La textura. Utilització de tècniques específiques (trames, plantilles).
5. El color. Simbolisme i psicologia del color. Aplicació del color segons cada camp: industrial, artístic, senyals. Incidència del color en la composició: relativitat i apreciacions objectives i subjectives. El color com a configurador d'ambients.
6. Exploració del signe gràfic amb distints procediments.
7. Ús del llenguatge visual amb fins expressius i descriptius.
8. Aprofundiment en l'exploració del color per mitjà de diferents tècniques i procediments.
9. Elaboració de textures artificials i geomètriques amb fins expressius.
10. Utilització de tècniques apropiades per a la representació de formes naturals diferents i experimentació amb diversos materials.
11. Establiment de les diferències dels distints matisos de color per mitjà d'associacions cromàtiques.
12. Realització de variacions en ambients i formes manipulant el color, per a canviar el significat de les imatges.
13. Estudi de la relació color i disseny.
14. Disposició per a investigar amb materials i textures.
15. Esforç per a superar estereotips i convencionalismes referits a l'ús del color.
16. Curiositat per descobrir el valor objectiu i subjectiu del color en els missatges gràficoplàstics i visuals.

SEGON TRIMESTRE

Bloc 3. Representació de formes. Anàlisi i representació de formes

1. Estructura de la forma. Estructura de formes naturals complexes: ramificació, translació i expansió.
2. Comparació de la forma. Concepte de cànon, mesura o mòdul. Proporcionalitat i escales. Estudi de proporcionalitat en l'art. Possibilitats expressives: desproporcions i deformacions.
3. Representació de la forma. Representació icònica. Configuració abstracta.

4. Representació tècnica de formes planes, polígons regulars i corbes.
5. Estudi de la forma en la naturalesa: estructures vegetals i minerals.
6. Aplicació de la proporcionalitat a la representació d'objectes, la figura humana, animals i paisatges.
7. Anàlisi de la proporció en diverses obres d'art.
8. Exploració en la representació icònica i abstracta de la realitat.
9. Utilització de la línia com a element descriptiu per mitjà del dibuix científic.
10. Estudi de la figura humana en les obres d'art. Cànon en la representació de la figura humana a través de les diferents cultures.
11. Interès per la representació objectiva de la forma.
12. Presentació dels treballs de manera ordenada, precisa i rigorosa.
13. Rigor en la utilització d'escales.

Bloc 4. La composició

1. Criteris de composició. Elements que s'han de tindre en compte: pla bàsic, centre visual i lleis de composició.
2. Estudi d'elements que intervenen en la composició: format, esquemes compositius, forma i fons, moviment, ritme i influència de la llum.
3. Anàlisi de la composició de diferents obres d'art i autores i autors.
4. Estudi de l'equilibri simètric i asimètric.
5. Aplicació del concepte de simetria en els dibuixos analítics de formes naturals: simetria radial i axial.
6. Aplicació del concepte d'equilibri en la realització de composicions.
7. Creació de ritmes dinàmics: seqüències lineals per associació o contrast d'elements formals. El ritme en el *grafitti*. La combinatòria d'imatge-cartell.
8. Estudi d'estructures seqüencials de muntatge.
9. Interès per identificar l'organització interna de missatges gràficoplàstics o visuals.
10. Reconeixement de la importància d'ordenar formes de diferents camps visuals.
11. Superació de conceptes estàtics i estereotips en la realització de composicions.

TERCER TRIMESTRE

Bloc 5. Espai i volum. Percepció i representació. El volum

1. Volum. Formes tridimensionals. Sistemes de representació. Sistema dièdric. Sistema axonomètric ortogonal: isomètric. Sistema axonomètric oblic: perspectiva caballera. Sistema

- cònic: perspectiva cònica vertical (angular i paral·lela) i perspectiva lliure. Formes modulars tridimensionals.
2. Representació d'imatges a partir de la planta, l'alçat i les vistes laterals.
  3. Utilització de xarxes modulars bidimensionals i tridimensionals aplicades al disseny.
  4. Exploració de ritmes modulars tridimensionals i d'estructures derivades dels mòduls. Cossos geomètrics arquimedians. Cossos geomètrics de revolució i desenrotllament.
  5. Representació tridimensional del volum a partir de qualsevol tipus de materials volumètrics, amb finalitats expressives.
  6. Realització de construccions espacials o maquetes a partir de plans tècnics.
  7. Aplicació dels diferents sistemes projectius en la representació de figures volumètriques senzilles.
  8. Aplicació de la perspectiva lliure i la composició en l'estudi del paisatge urbà.
  9. Valoració dels diferents sistemes projectius per a la representació objectiva i tècnica de formes tridimensionals.
  10. Valoració i reconeixement del mòdul en els distints camps del disseny.
  11. Valoració de la capacitat espacial per a visualitzar formes tridimensionals.
  12. Representació de l'espai arquitectònic pròxim per mitjà de la perspectiva cònica pràctica.
  13. Presentació dels treballs de forma ordenada, precisa i rigorosa.

Bloc 6. Tècniques i procediments utilitzats en els llenguatges visuals

1. Tècniques i materials gràficoplàstics (bidimensionals i tridimensionals). Els pigments. Els aglutinants. Els dissolvents. La matèria en la forma volumètrica.
2. Organització del treball plàstic, de l'espai de treball i dels materials necessaris.
3. Realització d'experiències amb diversos materials.
4. Utilització i maneig d'instruments adequats a cada tècnica.
5. Construcció de volums i formes expressives volumètriques amb materials diversos: amb paper, amb
6. materials de modelatge i de rebuig.
7. Aproximació al volum realitzat tridimensionalment: construcció de maquetes.
8. Estudi i anàlisi de suports químics, magnètics i tècniques de la imatge fixa i en moviment.
9. Estudi dels trets particulars dels llenguatges i suport d'ús més freqüent en el còmic, la fotografia, el cinema, la televisió i la publicitat.
10. Realització d'esbossos necessaris per a la realització d'obres gràficoplàstiques.
11. Invenció i experimentació amb materials audiovisuals.
12. Tendència a classificar els treballs. Selecció segons les seues característiques, les tècniques,

els instruments i els materials pertinents.

13. Coneixement de programes informàtics on es posa en pràctica el que s'ha après.
14. Gust per la realització d'experiències d'investigació amb materials diversos.
15. Reconeixement de les possibilitats expressives dels diversos materials i processos artístics.
16. Valoració de les possibilitats expressives que aporta la realització de treballs en equip.

Bloc 7. Apreciació del procés de creació de les arts visuals. Procés de creació

1. Fases d'una obra. Esbós, guió i maqueta. Realització. Acabat.
2. Fases d'un projecte tècnic. Croquis. Projecte. Presentació final.
3. Realització d'esbossos i maquetes en el procés de creació d'una obra.
4. Observació i reflexió sobre els elements d'una obra.
5. Planificació de les distintes fases que han de seguir-se per a la realització d'una obra.
6. Realització de croquis, dibuixos tancats i plans finals d'un projecte tècnic.
7. Aprofundiment en distints camps del disseny: arquitectònic, gràfic, industrial.
8. Anàlisi dels factors que incideixen en un producte artístic.
9. Anàlisi del procediment expressiu més adequat a les finalitats d'un projecte.
10. Diferenciació dels distints estils i tendències de les arts visuals.
11. Observació i valoració d'obres artístiques de l'entorn pròxim i del patrimoni artístic i cultural, també d'expressions contemporànies.
12. Interès per conèixer qualsevol manifestació artística.
13. Valoració de l'esforç que requereix l'elaboració d'alguns productes artístics.
14. Perseverança en la busca de dimensions estètiques i de les qualitats expressives d'ambients urbans i naturals.
15. Apreciació, gaudi i respecte pel patrimoni històric, cultural i artístic.
16. Apreciació, valoració i gaudi del patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i de l'Estat espanyol, així com contribució a la seua defensa, conservació i desenrotllament.
17. Acceptació i valoració de les influències que exerceixen els valors artístics propis d'altres cultures que coexisteixen amb la nostra.
18. Respecte per les obres de les companyes i companys i per maneres d'expressió diferents de la nostra.
19. Valoració crítica de les distintes manifestacions artístiques.
20. Coneixement de diferents autors per mitjà de treballs de recollir informació sobre ells (buscar biografies).
21. Constància en els treballs i reconeixement de la importància del procés de planificació per a resoldre problemes satisfactòriament.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- a. Analitzar els elements representatius i simbòlics d'una imatge.
- b. Seleccionar el tipus de línia i textura i adequar-ho a la finalitat expressiva de la representació gràfica.
- c. Canviar el significat d'una imatge per mitjà del color.
- d. Analitzar l'estructura de formes de la naturalesa i determinar eixos, direccions i proporcions.
- e. Buscar distintes variables compositives en un determinat camp visual, tenint en compte els conceptes d'enquadrament i equilibri entre tots els elements constitutius.
- f. Descriure gràficament o plàsticament objectes tridimensionals i identificar els seus elements essencials.
- g. Descriure, per mitjà dels distints sistemes de representació, formes tridimensionals elementals.
- h. Realitzar un projecte, seleccionant, entre els distints llenguatges gràfics, plàstics i visuals, el més adequat a les necessitats d'expressió.
- i. Saber utilitzar els distints materials i instruments adequats a les diverses tècniques gràfiques, plàstiques i visuals.
- j. Apreciar i valorar el patrimoni artístic i cultural de la Comunitat Valenciana, de l'Estat espanyol i d'altres cultures diferents de la pròpia.
- k. Expressar idees per mitjà de missatges visuals respectant els valors i les normes de les societats democràtiques.

Els criteris d'avaluació tindran en compte:

- Conceptes ..... 35 %
- procediments.....35 %
- actitud.....30%

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA PER A 1r DE BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ

Tot dibuix és idea d'orde i tota geometria és un conjunt d'elements relacionats per mitjà d'una sèrie de lleis i propietats concretes.

Un curs de geometria complirà dos funcions bàsiques:

1. Representar sobre una superfície les formes concebudes.
2. Reconstruir mental i manualment formes donades per mitjà de la seua representació plana.

Tot aprenentatge tendix a fixar tres aspectes: intuïtiu, racional experimental. Així, fan falta les regles de construcció, les constitucions formals i les relacions entre elles, és a dir la part de la geometria aplicada als dibuixos i la del procedir pràctic i reflexiu.

El desenvolupament de la programació, tendix a enumerar una variada i diversa amplitud de situacions que corresponen als aspectes mentals de concepte i amb este fi es proposen una sèrie de qüestions, deixant pas perquè la imaginació de l'alumne formule verificacions concretes, que configuren aspectes particulars del dibuix geomètric.

Tot això, a través d'un mètode raonat, intentant situar els problemes tant en les seues definicions com en el seu context i presentat, en la seua concordança interdisciplinària, junt amb les construccions gràfiques que s'utilitzen de manera més comuna.

D'altra banda, es planteja la solució del problema de l'espai, com una ordenació de lectures i de pensament, que són racionalització i interpretació del món exterior conegut.

OBJECTIUS GENERALS

1. Fer possible en l'alumne la captació de la forma i la seua expressió gràfica com qualsevol altra forma de llenguatge.
2. Fomentar i desenvolupar la capacitat creadora.
3. Aplicar els elements geomètrics sobre problemes concrets que resolen casos de tipus pràctic.
4. Utilitzar i conèixer els materials, instruments i mitjans tècnics de l'expressió gràficament i especialment, els de caràcter tècnic.
5. Desenvolupar les capacitats d'adequació i exactitud, així com la precisió gràfica en les expressions.
6. Crear hàbits de treball, orde, neteja i precisió.
7. Conèixer el llenguatge del dibuix: teoria, mètodes de resolució, etc.

OBJECTIUS ACTITUDINALS GENÈRICS

- a. Entregar els treballs dins dels terminis corresponents.
- b. Valorar l'ordenació i presentació d'aquells, segons les normes de treball específiques de l'àrea.
- c. Participar activament en el desenvolupament dels exercicis, manifestant els dubtes i aportacions pertinents.
- d. Interrelacionar conceptes i procediments, donada la transversalitat dels continguts al llarg del curs.
- e. Aprendre i manifestar la relació entre els procediments gràfics i mètodes del dibuix tècnic i la naturalesa del nostre entorn immediat.
- a. Evolucionar en la millora de la utilització d'instruments i procediments gràfics.

CONTINGUTS I TEMPORALITZACIÓ

PRIMER TRIMESTRE

0. Per a què servix el dibuix tècnic? Quals són els seus objectius i camps d'aplicació en el món que ens rodeja?
1. Escales. Definició. Construcció d'Escales. Divisió d'un segment en "n" parts iguals. Escales gràfiques i escales volants. Triangle universal d'escales.
2. Traçats en el Pla. Traçats fonamentals. Llocs geomètrics. Mediatriu d'un segment. Angles. Definició i classificació. Bisectriu d'un angle. Traçat de paral·leles i perpendiculars.

3. Triangles. Rectes notables del triangle. Definició i classificació (segons els seus costats i segons els seus angles). Traçats de triangles. Mètodes. Principals exercicis. Arc Capaç. Definició. Aplicació a la construcció de triangles.
4. Quadrilàters. Definició i Classificació. Traçats principals dels quadrilàters. Traçats del quadrat, rectangle, rombe, romboide i trapezi. Aplicació de l'arc capaç a alguns traçats d'estos quadrilàters.
5. La circumferència com a lloc geomètric. Definició. Rectificació de la circumferència. Angles en la circumferència. Polígons. Definició i classificació. Traçats dels principals polígons regulars. Polígons estrelats.

OBJECTIUS DIDÀCTICS ESPECÍFICS

- a. Comprendre el que és una escala i tindre-la en compte en tot dibuix.
- b. Conèixer les propietats dels llocs geomètrics.
- c. Comprendre el procés de construcció dels elements geomètrics, com ara els angles i adquirir el concepte d'arc capaç i la seua aplicació.
- d. Comprendre el concepte de paral·lelisme i de perpendicularitat.
- e. Adquirir el concepte de tangent.
- f. Comprendre el concepte de polígons, així com el de quadrilàters per a construir-los a partir d'unes dades suficients.
- g. Raonar que la circumferència és lloc geomètric i distingir en ella els elements que poden estar continguts en ella.
- h. Conèixer el concepte de rectificació i aplicar-ho en els exercicis adequats.
- i. Distingir entre els distints tipus d'angles, per a posteriorment utilitzar-los en transformacions.

CONTINGUTS CONCEPTUALS ESPECÍFICS

- a. Saber què és una escala. Traçat d'escales. Traçat de perpendiculars i paral·leles. Construcció d'angles. Arc Capaç. Polígons, coneixent el radi de la circumferència circumscrita i del costat del polígon. Traçats dels quadrilàters.
- b. Conèixer el concepte de tangent i la seua aplicació.
- c. Conèixer els mètodes de rectificació. Adquirir el concepte dels angles de la circumferència.
- d. Rectes i punts notables del triangle. Construcció de triangles i de quadrilàters a partir d'unes dades de dificultat mitjana.
- e. Valorar la importància de l'arc capaç en la resolució de problemes geomètrics.
- f. Conèixer i relacionar les propietats dels llocs geomètrics.
- b. Relacionar conceptes i traçats geomètrics.

SEGON TRIMESTRE

6. Relacions mètriques en el pla: la proporció. Teorema de *Thales*. Aplicacions derivades de la proporcionalitat. Mitja proporcional. Teorema de l'altura i del catet. Altres relacions mètriques: Igualtat, Equivalència. La proporció àuria. Aplicació.
7. Còniques. Les còniques com a llocs geomètrics. Definició. Definició de corba. Elements d'una corba. Traçats fonamentals de cada una d'elles. Diàmetres conjugats.
8. Altres corbes. Ovals. Definició. Traçats d'ovals. Ovoide. Definició i traçats de l'ovoide.
9. Corbes cícliques. L'Espiral. L'evolvent del cercle, l'espiral d'Arquimedes, l'espiral logarítmica. La cicloide, l'hipocicloide i l'epicicloide. L'hèlice.
10. Tangències. Posicions relatives d'una recta i una circumferència i de dos circumferències. Casos de tangències. Mètodes per a resoldre problemes de tangències i enllaços.

OBJECTIUS DIDÀCTICS ESPECÍFICS

- a. Coneixement de La Mitjana proporcional i de les aplicacions que es deriven de la mateixa.
- b. Adquisició dels conceptes d'igualtat, equivalència i semblança entre figures geomètriques, així com els seus mètodes gràfics de representació.
- c. Adquisició del coneixement de proporcionalitat i la seua relació amb les anteriors relacions geomètriques.
- d. Coneixement del que representen els problemes de tangències en les figures i identificació de l'aplicació d'este tipus de traçats.
- e. Coneixement de les corbes i saber distingir entre elles.
- f. Aprofundir en l'estudi d'estes corbes amb els seus traçats generals, tangents, punts d'intersecció amb rectes, etc.
- g. Fer veure l'alumne que les corbes cícliques són les trajectòries que descriu un punt d'una línia que roda sense esvarar sobre una altra.
- h. Conèixer les seues aplicacions en mecànica.

CONTINGUTS CONCEPTUALS ESPECÍFICS

- a. Comprendre i representar el concepte de Mitja proporcional i les seues nombroses aplicacions pràctiques.
- b. Comprendre i representar el concepte de proporció àuria i les seues nombroses aplicacions pràctiques.

- c. Comprendre i representar el concepte de proporcionalitat i la seua aplicació tècnica i artística en l'expressió creativa.
- d. Comprendre i representar el concepte de transformació en el pla, els seus traçats i aplicacions en tot tipus de dissenys.
- e. Conèixer i representar les còniques, el traçat de les seues tangents i normal en un punt d'elles, tangents des d'un punt exterior, punts d'intersecció amb una recta i tangents paral·leles a una direcció determinada, a més dels tipus de traçat generals i específics o propis de cada una.
- f. Conèixer i representar l'el·lipse, els seus traçats, els seus elements específics (eixos i diàmetres conjugats).
- g. Conèixer i representar els problemes de tangències així com la seua aplicació en tots els àmbits de la representació tècnica i artística.
- h. Conèixer la importància de les corbes cícliques.

TERCER TRIMESTRE

- 11. Transformacions geomètriques: Translació, Gir i Simetria. Homotècia en el pla. Semblança en el pla. Inversió. Aplicació als problemes de tangències. Potència d'un punt respecte d'una circumferència. Centre radical i eix radical. Aplicació a exercicis de tangències.
- 12. Homologia. Afinitat. Definicions. Casos. Aplicacions.
- 13. Iniciació a la 3a dimensió. Sistema de vistes.
- 14. Normalització: Croquització i Acotació. Principals normes.
- 15. Formats. Plegat dels mateixos. Els més utilitzats en el dibuix geomètric i industrial.

OBJECTIUS DIDÀCTICS ESPECÍFICS

- a. Comprendre el que són les transformacions i el concepte de grup.
- b. Adquirir el concepte de Potència d'un punt respecte d'una circumferència.
- c. Utilitzar els conceptes d'Eix i Centre radicals, utilitzats per a resoldre cert tipus d'exercicis de tangències.
- d. Adquirir el concepte d'Inversió i la forma d'obtenció de figures inverses d'altres.
- e. Aplicació dels conceptes d'Homotècia, Potència i Inversió en la resolució de problemes de tangències. L'aplicació d'estos conceptes és fonamental, a causa de la seua simplificació en l'execució d'alguns exercicis de tangències.
- f. Adquirir els conceptes de projectivitat i homografia de forma geomètrica.
- g. Conèixer i representar els conceptes d'Homologia i Afinitat, els elements que les definixen i la forma d'operar en estes transformacions.

- h. Interpretar correctament els principis generals de representació de cossos sobre un pla.
- i. Començar a disenyar cossos senzills i sòlids de dificultat mitjana.
- j. Aprendre a integrar els coneixements que el Dibuix Tècnic proporciona dins dels processos d'investigació científics i tecnològics.
- k. Conèixer el que són les vistes, com a sistema de representació i comprendre que cada una d'elles té un lloc adequat i propi i que totes elles, tenen una relació de mesura constant.
- l. Familiaritzar-se amb l'acotació i representació en els dibuixos arquitectònics i de construcció.
- m. Iniciar en la metodologia dels talls i seccions com a normes per a simplificar els dibuixos industrials.
- n. Iniciar l'alumne en l'ocupació de convencionalismes i símbols, com a part del llenguatge específic de la representació gràfica.
- o. Iniciar l'alumne en la normalització de formats, relació de mesures i plegats per a la presentació de projectes.

CONTINGUTS CONCEPTUALS ESPECÍFICS

- a. Comprendre i aplicar els mètodes de les transformacions geomètriques: translació, gir i simetria, així com la semblança.
- b. Tindre ben estructurat el concepte d'Homotècia, la seua relació amb altres elements de la geometria plana i la seua representació.
- c. Comprendre el concepte de Potència i identificar la necessitat en la representació d'aplicar un Eix Radical o un Centre Radical.
- d. Comprendre el concepte d'Inversió. La seua definició, casos i aplicació. Circumferència de punts dobles i figures inverses d'altres.
- e. Resolució gràfica de tangències aplicant potència i inversió.
- f. Comprendre el concepte de Projectivitat i formes fonamentals de 1a, 2a i 3a categoria. Homografia i Homologia.
- g. Comprendre els elements que definixen una Homologia. Representar figures homològiques d'altres, comprenent i aplicant els seus mètodes i casos.
- h. Comprendre l'Afinitat o Homologia afí. Manera de definir-la i els seus elements i aplicacions.
- i. Comprendre i aplicar les normes d'acotació i les seues representacions convencionals més comuns.
- j. Comprendre i aplicar la simbologia i tipus de traçat en la representació gràfica.
- k. Identificar els formats, els seus senyals de centrat i orientació. Aplicacions.

METODOLOGIA ESPECÍFICA

La metodologia serà teoricopràctica, en el sentit que els temes seran exposats, explicant els principals continguts de forma senzilla amb visió i claredat, per a assegurar d'esta manera una percepció i comprensió per part de l'alumnat.

Així, el caràcter procesual del dibuix quedarà explicat en la pissarra, per mitjà de l'anàlisi de l'exercici i el dibuix corresponent, que serà equivalent a la pràctica realització dels exercicis.

La metodologia es basa en exercicis pràctics d'elaboració pròpia, en els quals s'entrega el material i les dades pertinents, per a la seua realització.

Els recursos aplicats són la pissarra, els apunts i transparències en què s'observa la realització dels exercicis model de cada tema.

Els exercicis i activitats plantejades, tindran un temps prudencial de realització entregant-se en una data adequada. Els exercicis elementals de cada tema, es realitzaran en classe ja que açò permet l'aclariment de dubtes sobre la marxa de l'exercici i els que s'adjunten per a aprofundir seran iniciats en l'aula i acabats dins del termini pertinent. Posteriorment es corregiran i avaluaran en grup els dubtes i errors comesos.

Igualment, s'establiran dinàmiques individuals i de xicotet grup, depenent dels objectius plantejats i el nivell d'adequació del grup de treball.

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Resoldre problemes de configuració de formes en què intervinguen traçats poligonals, regulars o no i per als que siga necessari recórrer a transformacions geomètriques. Amb este criteri es pretén comprovar si l'alumne ha comprés la naturalesa i l'abast de les transformacions en el pla, copiant formes donades, introduint modificacions o inclús, creant noves versions, dins d'una aplicació pràctica.
2. Construir escales volants i utilitzar-les tant per a l'execució per a la interpretació. Es tracta de valorar el grau de comprensió adquirit quant als ordes de mesura no sols com a concepte abstracte-matemàtic, sinó com a aplicació a la configuració de dibuixos en relació amb la realitat.
3. Dissenyar objectes d'ús comú i no excessivament complexos, en els que intervinguen problemes de tangències. Amb això s'intentarà comprovar si l'alumne empra amb fonament la teoria bàsica de les tangències, sent capaç de representar formes concretes i aconseguint un nivell mitjà en la qualitat de l'acabat, és a dir en la resolució dels enllaços.
4. Obtindre la definició i resolució gràfica de determinades còniques a partir del coneixement dels seus eixos, així com les seues propietats i àmbits d'aplicació.

5. Valorar el nivell de coneixement aplicat de l'alumne en el desenvolupament de la geometria descriptiva relativa al sistemes dièdric i axon mètric. És fonamental, l'aplicació dels sistemes en relació amb la normalització, sobretot quant a qüestions bàsiques sobre acotació, talls, seccions i ruptures.
6. Saber representar amb un grau de qualitat mitjana, sòlids en sistema dièdric, entenent la relació amb l'àmbit de la geometria plana.
7. Desenvolupar recursos gràfics com ara el color, la textura i les lletres i signes transferibles per a exposar amb major evidència les dades i la informació que el dibuix tècnic propicia, entenent l'aport que en el camp de la comunicació i l'estètica suposa el recórrer a les tècniques gràfiques indicades.

En cada trimestre es realitzaran al menys dos proves o exàmens, qualificades de zero a deu. Tindran una estructura similar a la prova de selectivitat LOGSE. La nota corresponent a este apartat serà la mitjana de les qualificacions obtingudes, sempre que ninguna d'elles siga igual o menor que 2.

Esta nota tindrà un valor ponderat del 85 % de la nota de l'avaluació, i el 15 % restant correspondrà a un concepte global d'assistència, actitud en classe, realització d'exercicis, atenció y participació.

En cada avaluació es realitzarà una recuperació de las proves no superades, la nota de la qual, si es superior a la inicial, serà la computable a efectos de la evaluación.

La nota del curs serà la mitjana de les tres evaluacions, si ninguna de les tres es inferior a 5.

Antes de proceder a la qualificació final, es farà una prova extraordinària de Juny ("repesca"), amb la fi de recuperar una o dos evaluacions no superades (es a dir, amb nota inferior a 5). Tres evaluacions no aprovades no donen dret a repesca.

La prova extraordinària de Setembre serà única, y serà de tots els continguts del curs.

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA

2n CURS DE BATXILLERAT

INTRODUCCIÓ.

El dibuix tècnic és un mitjà d'expressió i comunicació indispensable, tant en el desenvolupament de processos d'investigació científica, com en la comprensió gràfica de projectes tecnològics, l'últim fi de la qual siga la creació i fabricació d'un producte

Un curs de geometria complirà dos funcions bàsiques:

1. Representar sobre una superfície les formes concebudes, ajudant a formalitzar o visualitzar el que s'està dissenyant o inventant.
2. Reconstruir mental i manualment formes donades per mitjà de la seua representació plana, contribuint a proporcionar des d'una primera concreció de possibles solucions fins a l'última fase del desenvolupament on es representen els resultats en plans acabats.

Tot aprenentatge tendeix a fixar tres aspectes: intuïtiu, racional experimental. Així, fan falta les regles de construcció, les constitucions formals i les relacions entre elles, és a dir la part de la geometria aplicada als dibuixos i la del procedir pràctic i reflexiu.

Igualment, l'aprenentatge del dibuix tècnic, en tant que llenguatge específic d'expressió, complix una funció de comunicació que afavoreix no sols les fases de creació, sinó la posterior difusió i informació sobre l'objecte en situació de projecte. En este sentit, una tercera funció bàsica que complirà la programació serà:

- Entendre el dibuix tècnic en tant que comunicació objectiva, d'interpretació unívoca i capaç de permetre un diàleg fluid entre el projectista, el fabricant i l'usuari. Per a això s'estudiaran, un conjunt de convencionalismes i normes que caracteritzen el llenguatge específic del dibuix tècnic, els quals li atorguen el seu caràcter objectiu, fiable i universal.

El desenvolupament de la programació, tendeix a enumerar una variada i diversa amplitud de situacions que corresponen als aspectes mentals de concepte i amb este fi es proposen una sèrie de qüestions, deixant pas perquè la imaginació de l'alumne formule verificacions concretes, que configuren aspectes particulars del dibuix geomètric.

Tot això, a través d'un mètode raonat, intentant situar els problemes tant en les seues definicions com en el seu context i presentat, en la seua concordança interdisciplinària, junt amb les construccions gràfiques que s'utilitzen de manera més comuna.

D'altra banda, es planteja la solució del problema de l'espai, com una ordenació de lectures i de pensament, que són racionalització i interpretació del món exterior conegut.

En definitiva, es definiran en esta assignatura, les funcions instrumentals d'anàlisi, investigació, expressió i comunicació entorn dels aspectes visuals de les idees i de les formes, així com el desenvolupament d les capacitats vinculades a estes funcions.

En este sentit, considerarem tres grans subconjunts que constitueixen l'ordit sobre la qual construir la disciplina:

1. Els traçats geomètrics i descriptius (Dibuix geomètric i Geometria descriptiva), que es necessiten per a la representació objectiva de les formes.
2. La normalització, que simplifica i universalitza els dibuixos.
3. Les tècniques gràfiques, que enriqueixen la comunicació de les representacions, millorant els aspectes del llenguatge de les mateixes.

OBJECTIUS GENERALS

1. Fer possible en l'alumne la captació de la forma i la seua expressió gràfica com qualsevol altra forma de llenguatge.
2. Fomentar i desenvolupar la capacitat creadora.
3. Aplicar els elements geomètrics sobre problemes concrets que resolen casos de tipus pràctic.
4. Utilitzar i conèixer els materials, instruments i mitjans tècnics de l'expressió gràficament i especialment, els de caràcter tècnic.
5. Desenvolupar les capacitats d'adequació i exactitud, així com la precisió gràfica en les expressions.

6. Crear hàbits de treball, orde, neteja i precisió.
7. Conèixer el llenguatge del dibuix: teoria, mètodes de resolució, etc.

OBJECTIUS ACTITUDINALS GENÈRICS

- a. Entregar els treballs dins dels terminis corresponents.
- b. Valorar l'ordenació i presentació d'aquells, segons les normes de treball específiques de l'àrea.
- c. Participar activament en el desenvolupament dels exercicis, manifestant els dubtes i aportacions pertinents.
- d. Interrelacionar conceptes i procediments, donada la transversalitat dels continguts al llarg del curs.
- e. Aprendre i manifestar la relació entre els procediments gràfics i mètodes del dibuix tècnic i la naturalesa del nostre entorn immediat.
- c. Evolucionar en la millora de la utilització d'instruments i procediments gràfics.

CONTINGUTS I TEMPORALITZACIÓ

PRIMER TRIMESTRE

O. Repàs de conceptes adquirits. Estat de la qüestió.

0.1. Instruments de dibuix

0.2. Traçats fonamentals. Paral·leles, perpendiculars, mediatrïus, operacions amb angles, arc capaç. Aplicacions de l'arc capaç en la geometria plana i en la geometria descriptiva.

1. Escales. Definició. Tipus d'escales. Teorema de Thales. Triangle universal d'escales. Aplicacions.

2. Potència. Eix radical i Centre radical. Aplicació als problemes específics de traçat de tangències.

3. Tangències. Inversió. Enllaç de línies. Rectificacions. Aplicació de tangències al disseny industrial i al disseny arquitectònic.

6. Corbes tècniques (I). Corbes còniques. Oval, ovoide, espiral i voluta. Aplicacions.

7. Corbes tècniques (II). Corbes cícliques.

OBJECTIUS DIDÀCTICS I CONCEPTUALS ESPECÍFICS

1. Conèixer els instruments i els materials que s'utilitzen, les seues característiques, la forma d'ocupació i la seua conservació.
2. Repassar l'aprenentatge del correcte maneig del cartabó i l'escaire. Així com la utilització del compàs.
3. Revisar el concepte de lloc geomètric i les seues aplicacions en els diversos traçats de geometria plana.
4. Aprendre el concepte d'arc capaç d'un segment davall un angle donat i les seues aplicacions pràctiques.

5. Comprendre el concepte d'escala, els seus mètodes de traçat i les seues aplicacions en l'expressió gràfica.
6. Comprendre el concepte de potència d'un punt respecte d'una circumferència, aplicant el concepte d'eix radical de dos circumferències en diverses posicions d'estes i el centre radical de tres circumferències.
7. Comprendre el perquè dels casos de tangències entre recta i circumferència i entre dos circumferències, així com les seues aplicacions en el traçat de les construccions.
8. Entendre les propietats de les còniques. La seua definició com a lloc geomètric i els seus elements gràfics, els quals participen en els diversos traçats.

SEGON TRIMESTRE

8. Transformacions geomètriques (II). Homologia i afinitat. Aplicacions. Relacions amb la geometria descriptiva.
9. Geometria descriptiva. Sistema dièdric. Fonaments del sistema. Punt, recta i pla. Interseccions.
10. Geometria descriptiva. Sistema dièdric. Paral·lelisme, perpendicularitat i distàncies.
11. Geometria descriptiva. Sistema dièdric. Abatiments, canvis de pla, girs i angles.
12. Geometria descriptiva. Sistema dièdric. Sòlids, seccions i desenvolupaments.
13. Geometria descriptiva. Sistema de plans tancats. Fonaments. Representació i aplicacions.

OBJECTIUS DIDÀCTICS I CONCEPTUALS ESPECÍFICS

1. Comprendre les lleis o relacions geomètriques que poden presentar dos figures entre si.
2. Entendre el concepte d'igualtat, proporcionalitat, semblança, equivalència i simetria, així com les condicions que han de complir ambdós perquè existeixquen estes relacions.
3. Entendre en què consisteixen els moviments en el pla: translació, gir i homotècia.
4. Entendre les condicions que compleixen les figures homòlogues i les figures afins, parelles de punts homòlegs en línia recta amb el centre d'homologia i parella de rectes homòlogues tallant-se en l'eix d'homologia i que en l'afinitat el centre és impropri, és a dir està en l'infinit.
5. Entendre el concepte de recta límit i a partir d'ell, obtindre la figura homòloga o afí a la donada.
6. Comprendre els dos tipus de projeccions: paral·lela o cilíndrica i cònica o central.
7. Conèixer els cinc principals sistemes de representació, el tipus de projecció que utilitzen i si és sobre un o sobre diversos plans.
8. Conèixer i relacionar les aplicacions pràctiques de cada un d'ells.

9. Aprendre a representar els elements fonamentals del sistema en les posicions més senzilles i favorables respecte dels plans de projecció.
10. Distingir els conceptes de cota o allunyament, els seus signes i les seues projeccions.
11. Comprendre la representació de la recta, la seua relació amb el punt com a primera operació de la geometria descriptiva, conèixer el que són les traces d'una recta i la forma de trobar-les, així com determinar si es tallen o s'encreuen.
12. Comprendre i determinar el que són rectes notables i rectes específiques que necessiten una tercera projecció.
13. Comprendre els tipus de recta segons la seua posició.
14. Comprendre i representar figures planes i les seues projeccions, així com el coneixement de la relació d'afinitat que les lliga.
15. Comprendre el problema d'espai que presenta la geometria descriptiva, obtenint intersecció de plans i rectes, paral·lelisme, perpendicularitat i distància.
16. Comprendre i aplicar els mètodes que emprava la geometria per a representar sòlids en projeccions, abatiments, canvis de pla i girs que permeten entendre i determinar la verdadera magnitud de segments i figures planes.
17. Comprendre l'aplicació relacionada de la part instrumental del sistema, per a representar els sòlids així com, entendre les seues propietats geomètriques, les seues seccions característiques.
18. Entendre el dibuix topogràfic, indicant els elements del sistema de representació que li correspon.

TERCER TRIMESTRE

1. Sistema axonomètric. Fonaments del sistema. Elements i representació. Aplicacions.
2. Sistema axonomètric. Representació de sòlids. Seccions.
3. Sistema de perspectiva caballera. Fonaments del sistema. Representació de sòlids.
4. Sistema cònic de perspectiva lineal. Elecció dels elements. Punt, recta i pla. Sòlids.
5. Normalització. Introducció. Principis generals de representació.
6. Acotació. Normes generals. Tipus de cotes. Sistemes d'acotació.
7. Simplificació de dibuixos. Convencionalismes per a la representació. Simbologia.

OBJECTIUS DIDÀCTICS I CONCEPTUALS ESPECÍFICS

1. Comprendre amb claredat la forma de projectar els cossos.
2. Comprendre el sistema isomètric, fixant l'escala isomètrica i els eixos isomètrics, els elements fonamentals del sistema, punt, recta i pla en posicions senzilles.

3. Comprendre els problemes d'intersecció de plans i de recta amb pla.
4. Realitzar perspectives senzilles de figures planes en els plans coordinats, tant rectes com corbes.
5. Representar cossos geomètrics analitzant models reals.
6. Comprendre el tipus de projecció específica que empra este sistema i fixar o aplicar les dades que defineixen el sistema.
7. Comprendre la representació de punt, recta, pla.
8. Comprendre i representar figures planes i sòlids.
9. Entendre i aplicar els elements que intervenen en la perspectiva cònica, per a poder representar en posicions senzilles, punt, recta i pla.
10. Entendre i aplicar el concepte d'escala en este sistema.
11. Comprendre i representar figures planes rectes i corbes, així com sòlids diversos.
12. Comprendre la importància d'este sistema dins de la representació pictòrica en la història de l'art.
13. Conscienciar l'alumne de la importància de la normalització, en tant el quant el dibuix tècnic és un llenguatge específic i universal.
14. Entendre els que són normes d'estudi i normes de consulta en els plans industrials, així com els principis generals de representació de cossos sobre un pla.
15. Entendre i aplicar la importància de l'acotació en un pla industrial i les seues normes d'expressió.
16. Iniciar l'alumne en l'ocupació de convencionalismes i símbols.

Metodologia específica i orientacions generals

Tractant-se d'una matèria pròpia d'una modalitat, hem de pensar que amb els coneixements rebuts, l'alumne haurà d'adquirir una formació més especialitzada que li prepararà i orientarà cap a estudis posteriors de grau superior i per tant, una activitat professional.

La metodologia es fonamentarà perquè, en la idea principal de què el dibuix tècnic ha de capacitar a l'alumne per al coneixement del llenguatge gràfic empleat per les distintes especialitats industrials, tant en els aspectes de lectura i interpretació, com en el d'expressió i disseny d'idees tecnològiques i científiques.

Així, la metodologia serà eminentment teòrica-pràctica, ja que el desenvolupament conceptual està íntimament lligat al desenvolupament pràctic i processual del dibuix tècnic.

Conseqüentment, a tota explicació teòrica acompanyarà la realització d'exercicis, problemes i activitats que creuen la necessitat relacionar i aplicar els conceptes i elements fonamentals de traçat corresponents a cada unitat.

El desenvolupament teòric de les unitats serà expressat amb claredat en la pissarra, acompanyant cada exercici del seu anàlisi conceptual corresponent i paral·lel al desenvolupament gràfic de cada problema.

Igualment, s'utilitzaran models reals per a recolzar les execucions pràctiques relatives a problemes com a tangències, vistes necessàries, acotació, representació d'elements normalitzats, visualització i identificació de plans, etc...

Igualment, es treballarà amb exercicis previs de treballs model, resolucions i dissenys a mà alçada i resolucions en format definitiu, en els quals quede plasmada la interrelació d'elements geomètrics i elements d'expressió gràfica corresponent.

Els treballs realitzats seran finalment enquadrats per l'alumne, adjuntant un guió i memòria final del curs realitzat.

Criteris d'avaluació

1. Resoldre problemes de configuració de formes en què intervinguen traçats poligonals, regulars o no i per als que siga necessari recórrer a transformacions geomètriques. Amb este criteri es pretén comprovar si l'alumne ha comprés la naturalesa i l'abast de les transformacions en el pla, copiant formes donades, introduint modificacions o inclús, creant noves versions, dins d'una aplicació pràctica.
2. Construir escales volants i utilitzar-les tant per a l'execució com per a la interpretació. Es tracta de valorar el grau de comprensió adquirit quant als ordes de mesura no sols com a concepte abstracte-matemàtic, sinó com a aplicació a la configuració de dibuixos en relació amb la realitat.
3. Dissenyar objectes d'ús comú i no excessivament complexos, en els que intervinguen problemes de tangències. Amb això s'intentarà comprovar si l'alumne empra amb fonament la teoria bàsica de les tangències, sent capaç de representar formes concretes i aconseguint un nivell mitjà en la qualitat de l'acabat, és a dir en la resolució dels enllaços.
4. Obtindre la definició i resolució gràfica d'una cònica a partir del coneixement dels seus eixos, així com les seues propietats i àmbits d'aplicació.
5. Valorar el nivell de coneixement aplicat de l'alumne en el desenvolupament de la geometria descriptiva: sistemes dièdric, axonomètric i cònic. És fonamental, l'aplicació dels sistemes en relació amb la normalització, sobretot quant a qüestions bàsiques sobre acotació, talls, seccions i ruptures.
6. Saber representar amb un grau de qualitat mitjana, sòlids en qualsevol sistema descriptiu, entenent la relació i correspondència entre els diversos sistemes apresos.

En cada trimestre es realitzaran al menys dos proves o exàmens, qualificades de zero a deu. Tindran una estructura similar a la prova de selectivitat LOGSE. La nota corresponent a este apartat serà la mitjana de les qualificacions obtingudes, sempre que ninguna d'elles siga igual o menor que 2.

Esta nota tindrà un valor ponderat del 85 % de la nota de l'avaluació, i el 15 % restant correspondrà a un concepte global d'assistència, actitud en classe, realització d'exercicis, atenció y participació.

En cada avaluació es realitzarà una recuperació de las proves no superades, la nota de la qual, si es superior a la inicial, será la computable a efectos de la evaluación.

La nota del curs serà la mitjana de les tres evaluacions, si ninguna de les tres es inferior a 5.

Antes de proceder a la qualificació final, es farà una prova extraordinària de Juny ("repesca"), amb la fi de recuperar una o dos evaluacions no superades (es a dir, amb nota inferior a 5). Tres evaluacions no aprovades no donen dret a repesca.

La prova extraordinària de Setembre serà única, y serà de tots els continguts del curs.